

Dette er den tredje artikkelen i en artikkelserie om pensjon. Tidligere er offentlig tjenstepensjon og privat tjenstepensjon etter pensjonsreformen beskrevet. Artikkelen er skrevet av Sissel Rødevand og Fredrik Haugen i Actecan. Tannlegeforeningen har en avtale med Actecan om individuell pensjonsveiledning som medlemmene av Tannlegeforeningen kan benytte. Mer informasjon om samarbeidet finnes på www.tannlegeforeningen.no/medlem/fordeler/Actetan--pensjonsrdgivning.aspx

Selvstendig næringsdrivende og pensjon

Mange tannleger som har vært selvstendig næringsdrivende vil ikke få annet enn folketrygden når de slutter å jobbe. Men de kan unngå dette ved å betale inn til en innskuddspensjon, i tillegg til vanlig privat pensjonssparing som alle kan ha, innenfor skattereglene.

Tannleger som er selvstendig næringsdrivende kan sette av 4 prosent av sin næringsinntekt (beregnet personinntekt) fra 1 og opp til 12 G (G er grunnbeløpet i folketrygden, og er p.t. kr 90 068. 12 G er kr 1 080 816)

til alderspensjon etter lov om innskuddspensjon i arbeidsforhold. Innbetalingene er fradragsberettiget i næringsinntekten.

Selvstendig næringsdrivende kan ikke ha en ytelsepensjon eller hybridpensjon.

Hvem er selvstendig næringsdrivende

Private tannleger kan ha organisert sin virksomhet i forskjellige selskapsformer og har ulike samarbeidsformer med andre tannleger. Tannleger kan ha enkeltpersonforetak eller ha annen organisasjonsform.

Noen tannleger er ikke selvstendig næringsdrivende selv om de har et enkeltpersonforetak. Dersom enkeltpersonforetaket har ansatte, så skal foretaket ha en obligatorisk tjenstepensjon for de ansatte. I slike tilfeller kan tannlegen ikke ha en bedre ordning enn de andre ansatte.

Andre tannleger jobber hos en tannlege, men er ikke direkte ansatt og har sitt eget foretak. Den tannlegen de jobber hos er da ikke pliktig til å opprette noen pensjonsordning, så det må de sørge for selv.

Kjennetegn ved innskuddspensjon

Innskuddspensjon kjennetegnes ved at det betales et årlig innskudd som så investeres ut fra eget valg innenfor de investeringsmulighetene forsikringselskapet tilbyr. Forvaltningskostnadene er gjerne avhengig av investeringsprofilen, for det er gjerne dyrere å investere i aksjer enn i for eksempel eiendom eller obligasjoner.

Omkostningene er forøvrig gjerne høyere for små bedrifter, herunder selvstendig næringsdrivende, enn for større bedrifter.

Beløpet som investeres er ikke garantert av forsikringselskapet. Avhengig av hvordan det investeres vil den forventete avkastningen variere. Også risikoen knyttet til om den forventete avkastningen oppnås vil variere ut fra hvordan midlene investeres. Investering i aksjer gir for eksempel høyest forventet avkastning, men har også størst risiko knyttet til seg.

Forsikringselskapene tilbyr nå gjerne investeringsprofiler som starter med en ganske høy aksjeandel, men som trapper ned denne gradvis mot pensjonsalder uten at den enkelte selv behøver å ta grep.

Pensjonen kan tas ut allerede fra 62 år. Den enkelte kan selv velge utbetalingsperiode, men utbetalingen må vare i minst 10 år og minst til 77 år. Skal pensjonen tas ut over 10 år beregnes

størrelsen på årlig pensjon ved å dele oppspart kapital på 10.

Innskuddspensjon kan i utgangspunktet ikke sikre livsvarig utbetaling.

Ved dødsfall før hele pensjonskapitalen er tatt ut, vil etterlatte barn under 21 år ha førsterett på kapitalen som er spart opp (og ikke utbetalt). Denne skal utbetales som årlig pensjon til barna er 21 år eller så langt kapitalen rekker. Er det mer kapital tilgjengelig, kan ektefelle og/eller samboer få en årlig pensjon i 10 år så langt kapitalen rekker. Ellers tilfaller kapitalen dødsboet.

Denne «arveregelen» må imidlertid ikke forveksles med god etterlattepensjonsordning, særlig ikke for unge mennesker. Det tar mange år før kapitalen gir en pensjon til etterlatte av noen særlig størrelse.

Uføre- og etterlattepensjoner

Etter lov om innskuddspensjon må enhver slik ordning også ha forsikring av innskuddet ved uførhet, såkalt innskuddsfritak. Dette er ikke en uførepensjon, men en forsikringsordning som sikrer at innskuddet til alderspensjonen fortsatt blir betalt ved uførhet.

Det er mulig å ha uførepensjon og ektefelle-, samboer- og barnepensjon i tillegg til sparing til alderspensjon og innskuddsfritak, innenfor de samme skattereglene. Det er ikke angitt noen særskilte begrensninger på størrelsen

Innbetalingsperiode	Årlig pensjon fra 67 år	Pensjonskapital ved 67 år
25–34 år	56 900	853 000
35–44 år	43 200	648 000
45–54 år	32 900	493 000
55–64 år	24 900	374 000

Forutsetning: 50 % investert i aksjer, noe som gir en forventet (ikke garantert) realavkastning på 2,78 %, lønn kr 850 000 kr, 15 års utbetaling, avrundete tall, årlig innbetaling kr 30 397.

på disse for selvstendig næringsdrivende. Dermed gjelder lov om foretakspensjon, og en tommelfingerregel der er at pensjonene maksimalt kan utgjøre en andel av en 70 prosent alderspensjon fratrukket en beregnet folketrygd (etter gammel folketrygdsmodell). Pensjonen kan også fastsettes som en prosent av lønn.

Forsikringsselskapene vil foreta en helsevurdering av selvstendig næringsdrivende som ønsker å tegne slike forsikringer. Dette *kan* føre til avslag eller at forsikringsselskapet tar forbehold om utbetaling dersom f.eks. uforhøyet skyldes et spesielt forhold som de

mener helsevurderingen gir grunnlag til å ta forbehold om. Men helsevurderingen behøver absolutt ikke gi et slikt resultat om du er frisk og rask.

Mer folketrygd eller egen pensjonssparing?

Dersom næringsinntekten er under 7,1 G vil det kunne gi mer pensjon å *ikke* bruke inntekten til sparing til innskuddspensjon. Dette skyldes at for lønn opp til 7,1 G gir folketrygden en opptjening på 18,1 prosent av lønn, som er langt mer enn de 4 prosentene tannlegen selv kan sette av til pensjon.

Hvilken pensjon forskjellig innbetalingsperioder kan gi

Betales det inn til en innskuddspensjon hele livet vil dette kunne gi et godt bidrag til pensjon i pensjonsalderen. Tannleger kan ha hatt ulik arbeidsgivertilknytting gjennom karrieren, for eksempel at de kun i perioder har vært selvstendig næringsdrivende. I figuren vises det noen eksempler på pensjonssparing på 4 prosent av lønn i 10 år i ulike aldre, og hvilken betydning det har når i karrieren sparingen skjer. Det forutsettes samme lønn og sparebeløp hvert år.

Har du lastet ned appen?
Finnes i App Store og Google Play.
Navnet er Tannlegetidende